

KERKENBELEIDSPLAN OUD-TURNHOUT

2026 - 2031

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	3
INLEIDING	4
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	5
2. FICHE PER KERKGEBOUW	6
2.1. St.-Bavo in Oud-Turnhout (Centrum)	6
2.1.1. Identificatie	6
2.1.2. Beschrijving	6
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	10
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	11
2.1.5. Financieel overzicht (optioneel)	12
2.1.6. Voorzieningen.....	;12
2.2. St.-Antonius Abt in Oud-Turnhout (Oosthoven).....	13
2.2.1. Identificatie	13
2.2.2. Beschrijving	14
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	16
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	17
2.2.5. Financieel overzicht (optioneel)	17
2.2.6. Voorzieningen.....	18
2.3. Onbevlekt Hart van Maria Koningin der Wereld in Oud-Turnhout (Zwaneven)	19
2.3.1. Identificatie	19
2.3.2. Beschrijving	19
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	21
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	22
2.3.5. Financieel overzicht (optioneel)	22
2.3.6. Voorzieningen	22
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	24
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen worden onderzocht	25
BESLUIT	25

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Oud-Turnhout:

- St.-Bavo, Kerkstraat 100, 2360 Oud-Turnhout
- St.-Antonius Abt, Polderstraat 2, 2360 Oud-Turnhout
- Onbevlekt Hart van Maria Koningin der Wereld, Steenweg op Mol 159, 2360 Oud-Turnhout

Op 09/01/2023 werd een eerste vergadering samengeroepen voor de start van de 'opvolging van het kerkenbeleidsplan (KBP)'. Hierbij waren afgevaardigden van de kerkraden + afgevaardigden van de drie parochies van Oud-Turnhout aanwezig. De vergadering werd samengeroepen door Johan Govaerts van het bisdom Antwerpen.

Na deze start vergadering volgden nog gelijkaardige vergaderingen op: 09/01/2023 – 27/02/2023 – 29/11/2023 – 05/02/2024 – 29/04/2024 – 07/05/2024 – 21/05/2024 – 06/06/2024 – 18/06/2024 – 26/06/2024 – 26/09/2024 – 06/11/2024 – 23/01/2025 en 12/03/2025.

De vergaderingen worden bijgewoond door volgende leden:

Johan Govaerts, Juan Luyten, Jan Sels, Charel Verhoeven, Erik Dries, Jos Matheussen, Jos Huybreghts, Jan Van Gestel, Stan Michielsens, Herman Spaepen, Fred Vrebos, Bob Winters en Bart De Dier.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Oud-Turnhout, de pastorale eenheid Clara van Assisi, het centraal kerkbestuur van Oud-Turnhout en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van het bisdom Antwerpen op .. / .. / .. .
- door de gemeenteraad van de gemeente Oud-Turnhout op .. / .. / .. .

Bedoeling is dat het kerkenbeleidsplan in zijn huidige toestand behouden blijft voor de volgende periode (tot december 2031).

In die periode blijven de drie kerkgebouwen in gebruik voor de eredienst, maar zal er uitgekeken worden naar nevenbestemmingen (zie verder). Ook is voorzien dat de drie parochies van Oud-Turnhout zullen samengevoegd worden.

(deze procedure zal vermoedelijk een drietal jaar in beslag nemen).

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom
Wim Selderslaghs, bisschoppelijk vicaris

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

Situering van de drie kerken binnen de gemeente Oud-Turnhout

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. St.-Bavo in Oud-Turnhout (centrum)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Bavokerk

Geografische ligging

- Kerkstraat 100, 2360 Oud-Turnhout
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat of Regio: Dekenaat Kempen-Oost - Pastorale eenheid Clara van Assisi
- Parochie: St.-Bavo

Eigenaar: Kerkraad Sint-Bavo Oud-Turnhout

Bescherming(en)

- Beschermd
- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen op 29/03/2019.
- Beschermd als monument sinds 06/07/1957 (bron: Inventaris Onroerend Erfgoed)

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Vrijstaande, georiënteerde kerk in overwegend gotische en classicistische stijl met neogotisch-getinte gedeelten, opklimmend tot de 14de eeuw, uitbreidingen en verbouwingen in 15de, 18de, 19de eeuw en ook in het eerste kwart van de 20ste eeuw; omgeven door plantsoenen met sporadisch nog grafzerken en kruisen uit de 19de eeuw en de 20ste eeuw waaronder enkele neoclassicistische stijl; omheind met bakstenen afsluitingsmuur en lindehaag; kerkhof ten oosten.

Historiek

Naar aanleiding van de stichting van een kapelanie ter ere van Onze-Lieve-Vrouw in 1333 eerste vermelding van een Sint-Bavokerk te Oud-Turnhout; vanaf 1398 als "buitenkerk" onder het gezag van het Sint-Pieterskapittel van Turnhout; in 1614 schonk bisschop Malderus de volle pastoorsrechten aan de parochie, die nog afhankelijk blijft van het Turnhoutse kapittel; sinds 1836 kerk van een onafhankelijke Sint-Bavoparochie.

De drie eerste geledingen van de gotische toren en het middenschip gaan terug tot de 14de eeuw; in de 15de eeuw toevoeging van transept en koor en optrekken van de toren met één geleding, zie gedichte galmgaten op derde geleding uit de 14de eeuw en hoekblokken op vierde geleding; na een wervelstorm in 1776 herstellingen en uitbreiding namelijk toevoeging van zijbeuken; in 1794 kerkhofmuur, zie inscriptie in gesinterde baksteen; voormalige sacristie naar ontwerp van P.J. Taeymans circa 1901 vervangen door huidige in neogotisch getinte stijl en klokkentorentje vernieuwd; restauratiewerken en bijbouwen van tochtportaal tegen beide transeptarmen in de tweede helft van de 20ste eeuw.

Beschrijving

Pseudo-basiliek met driebeukig schip (14de- 18de eeuw) van drie traveeën en ingebouwde westtoren (14de- 15de eeuw) met aanleunende traptoren (ten noorden), geflankeerd door doopkapel ten zuiden en berging ten noorden, recht afgesloten transept (15de eeuw) van twee traveeën en koor (15de eeuw) van drie rechte traveeën met driezijdige koorsluiting, sacristie van twee traveeën ten zuiden en bergruimte van één travee ten noorden; overwegend leien zadeldaken, op kruising houten opengewerkt klokkentorentje onder ingesnoerde spits waarop ijzeren kruis.

Verankerde baksteenbouw; beperkt gebruik van natuursteen onder andere voor afzaat van plint in oudere gedeelten, kordonvormende lekdrempels, dekstenen van steunberen,...; muurvlechtingen in tuitgevels van transeptarmen, in westgevel ter hoogte van de zijbeuken en ter hoogte van de bergruimte; geritmeerd door versneden steunberen alternerend met spitsboogvensters (15de eeuw) of korfboogvensters (18de eeuw); transeptarmen en sacristie met aandak op schouderstukken, laatstgenoemde met uitspringende schouwschacht met overhoekse pinakel. Spitsboogvensters in bakstenen omlijsting, in koor geprofileerd, in koorsluiting met gotisch maaswerk, gedicht spitsboogvenster in zuidelijke transeptarm; in sacristie getraliede kruiskozijsen met glas in lood onder blind rondboogveld met maaswerk; bergruimte met rechthoekige deur met arduinen dorpel in dito omlijsting.

Westgevel met ingebouwde vierledige toren op vierkant grondplan, voor de helft gestut door versneden 14de-eeuwse steunberen, vernieuwde deur in bovenaan sterk verweerde arduinen 18de-eeuwse omlijsting met waterlijst, spitsboogvormig venstertje, eertijds beeldennis, bovenste geleding met spitsboogvormige galmgaten en hoekblokken, ingesnoerde spits waarop monumentaal ijzeren kruis met windvaantje.

Interieur

Bepoeterd en licht geschilderd interieur. Schip met spitsboogarcade op zuilen met octogonaal kapiteel en dito sokkel. Middeleeuwse kap- en gewelfconstructie in koor, transept en grotendeels ook in schip bewaard. Tongewelf in de middenbeuk; halve tongewelven in de zijbeuken; kruisribgewelf in kruising; spitsbooggewelf in transept en koor; straalgewelf verdeelt koorsluiting in drie segmenten. Classicistische stucbekleding van gewelf uit het vierde kwart van de 18de eeuw met panelen in lijstwerk alternerend met pseudo-gordelbogen, in schip eindigend op pseudo-pilaster, in koor en transept op triglief met guttae, in zijbeuken op consoles met rolwerk.

Doopkapel afgesloten door decoratieve eikenhouten poort met ijzerwerk uit de eerste helft van de 19de eeuw, samen met berging gescheiden van de zijbeuken door een rondboog; orgeltribune met houten balustrade gedecoreerd met musicerende putti, steunend op vier houten Ionische zuilen; in inkomportaal vormt oude, houten deur met beslag toegang tot toren; op elke geleding van toren oud 14de-eeuws balkwerk zichtbaar; natuurstenen vloer.

Mobilair. Schilderijen: Jezus aan het kruis, 19de eeuw, door J. Claesen; Laatste Avondmaal, 1696, door J.E. Quellin, afkomstig van de voormalige priorij Corsendonk; Heilige Sebastiaan, vierde kwart van de 17de eeuw - eerste kwart van de 18de eeuw, Vlaamse School; vier schilderijen namelijk Heilige Patritius, Heilige Thomas, Heilige Ubaldus en Heilige Albinus, eerste helft van de 18de eeuw, Vlaamse School, vermoedelijk afkomstig van de voormalige priorij Corsendonk; Kruisafneming, 19de eeuw, naar P.P. Rubens.

Beeldhouwwerk: Heilige Sebastiaan, 18de eeuw, hout; geklede Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Jozef, 19de eeuw (?), gepolychromeerd hout.

Meubilair: neogotisch hoofdaltaar met retabel, circa 1900, gepolychromeerd en verguld hout, marmer, natuursteen; neobarok koorgestoelte met lambrisering, 19de eeuw, eik; biechtstoelen, eerste helft van de 19de eeuw, eik; orgel, oudste delen uit 1751-1752, eik, door L. Delhaye (Antwerpen), ingrijpend verbouwd in 1909 door J. Stevens (Duffel); doopvont, arduin, koper.

Varia: twee glasramen in koor, gedateerd 1874, Charles Levêque; twee andere glasramen in koor in dezelfde trant vermoedelijk ook uit het eerste kwart van de 19de eeuw en door Charles Levêque (?); twee glasramen in transept, circa 1875, Charles Levêque; zes glasramen in zijbeuken, circa 1886, Tancke; modern glasraam in doopkapel, 1969, A. Meersman; diverse 18de-eeuwse grafzerken, arduin.

- Afdeling Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumentenzorg Antwerpen, Cel Monumenten en Landschappen, archief, dossier A/0696. Archief Afdeling Monumenten en Landschappen - Brussel, Plannenfonds Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, provincie Antwerpen, Oud-Turnhout, parochiekerk St.-Bavo.
- DE KOK H., *Gids voor het oude Turnhout en omgeving. Deel 2, De omliggende gemeenten*, Antwerpen-Amsterdam, 1980, 18-22.
- JANSEN J., *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische Bedehuizen. Provincie Antwerpen. Kanton Turnhout I*, Brussel 1976, 22-24.
- Gegevens verstrekt door H. Strijbos.

Bron: DE SADELEER S. & PLOMTEUX G. 1997: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Antwerpen, Arrondissement Turnhout, Kanton Turnhout*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 16n1, Brussel - Turnhout.

Auteurs: De Sadeleer Sibylle

Datum: 1997

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE)

Aanvullende informatie

Heldenhuldezerkje van oud-strijder Jan Luyten op de begraafplaats achter de kerk van Sint-Bavo (R-6-2). Dit is een zeldzaam Heldenkruis, met de afkorting Alles Voor Vlaanderen-Vlaanderen Voor Kristus en daaronder een vliegende Blauwvoet.

Natuurstenen herdenkingsplaat in de Sint-Bavokerk met voorstelling van piëta waaronder opschrift "De parochianen van Oud-Turnhout tot godvruchtig aandenken hunner gesneuvelden in den oorlog 1914 1918".

- Heemkring Corsendonca.

Auteurs: Van den Borne Steven

Datum: 01-02-2014

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE)

b) Bouwfysische toestand

- De kerk is grondig gerestaureerd in 1980. De buitenzijde van de kerk zou dus een paar decennia vrij moeten zijn van grote onderhoudswerken. In 2020-2021 werden nieuwe buitenramen in de sacristie geplaatst en werd het betreffende traliewerk gerestaureerd;
- Bij de restauratie in 1980 werd het meubilair volledig aangepakt. Het hoogaltaar op het koor kwam door het aanbrengen van het volksaltaar niet meer als altaar in gebruik. De zijaltaren werden afgebroken. Het volksaltaar werd centraal geplaatst;
- Het dak van de kerk is in het vorig decennium nagekeken en waar nodig hersteld. Dit is een proces dat nog steeds gevolgd wordt;
- De binnenmuren van zowel de kerk als de sacristie zijn in 2012 volledig terug geschilderd;
- Op dit ogenblik wordt de kerk verwarmd met een warme luchtgenerator op aardgas. De gasinstallatie is in het vorige decennium aangebracht;
- Van 2019 t.e.m. 2024 is er aan het 18de eeuwse pijporgel gewerkt om het opnieuw bespeelbaar te maken;
- De kerkraad is lid van de provinciale dienst Monumentenwacht en laat elke legislatuur een inspectie van het gebouw uitvoeren. Het rapport wordt telkens ook aan het gemeentebestuur bezorgd.

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel vanaf 2025)

- Gezien het gebouw in de negentiende eeuw zijn definitieve vorm kreeg en er sedertdien niet zoveel aan de indeling veranderd is, is het niet mogelijk het gebouw gemakkelijk om te vormen voor andere toepassingen. De nutsvoorzieningen zijn later aangebracht met het oog op wat meer comfort voor de huidige functies;
- Compartimentering door bijvoorbeeld een deel van het kerkship af te sluiten zou grote investeringen vragen.

De Sint-Bavokerk is de parochiekerk in de Sint-Bavoparochie. De kerk is het huis van de plaatselijke katholieke geloofsgemeenschap, dat in eerste instantie ter beschikking staat voor gebed, bezinning, liturgie en alle katholieke en sacramentele vieringen.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Weekendviering : elke zaterdag om 17 uur. De weekendviering is een gebedsdienst, éénmaal per maand een eucharistieviering. Gemiddeld 40 personen aanwezig.
- Gezinsvieringen : een 7-tal maal per jaar vindt er in één van de drie parochiekerken een gezinsviering plaats. Vier van deze vieringen gaan door in de Sint-Bavokerk;
- Doopvieringen : Maandelijks vindt er afwisselend in één van de drie parochiekerken een doopviering plaats;
- Huwelijksviering : zeer occasioneel, 1 tot 2 vieringen per jaar;
- Uitvaarten : aantal uitvaarten 10 tot 15 vieringen per jaar;
- Binnen de geloofskern worden de vieringen op Witte Donderdag en de Paaswake voor de drie parochies samen georganiseerd : één viering per parochie volgens toerbeurt;
- Aantal personen bij maximale bezetting : 350 personen. Deze maximale bezetting wordt benaderd of bereikt bij vieringen op Kerstavond, Pasen, Eerste Communie en Vormselviering. Ook tijdens sommige uitvaarten wordt de maximale capaciteit benaderd of bereikt.

Ander parochieel gebruik

De werkgroep vormselcatechese maakt gebruik van de Sint-Bavokerk voor de naamopgave (die gecombineerd wordt met één van de gezinsvieringen of een weekendviering) en voor de vormselactiviteit *kerkbezoek*, waarbij de vormelingen kennismaken met de symbolen in het kerkgebouw. Ook vindt er een *voorbereidingsmoment plaats in functie van de vormselviering*. De werkgroep eerste communie maakt gebruik van de kerk in een voorbereidingsmoment voor de Eerste Communie viering.

Ander gebruik

Occasioneel wordt kerk gebruikt voor concerten van koormuziek, orgelmuziek of andere klassieke concertwerken.

2.1.5. Financieel overzicht (optioneel)

Schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur / kerkfabrieken.

Jaar	Grote werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2019 - 2021	Nieuwe ramen sacristie en restauratie traliewerk (incl. erelonen architect) (volledig gesubsidieerd door gemeente en Vlaamse Gemeenschap)	30.000	2019-2021
2019 -2024	Bespeelbaar maken pijporgel en volledige restauratie orgel en doksaal	110.000	2019-2024

2.1.6. Voorzieningen

- Sanitair (aanwezig? Hoeveel en waar?):

Aanwezig: vooraan en achteraan

- Verwarming (soort, warmtebron, ouderdom, gekeurd?)

Aardgas

- Verlichting (soort binnenverlichting, LED/Halogen...)

Volledig LED

- Keukenvoorzieningen (uitgeruste kitchenette, enkel spoelbak...)

In kleine sanitaire blok achteraan in de kerk

- Audiosysteem (aanwezig? werkt het naar behoren?)

Aanwezig, werkt zonder problemen

- Beeldschermen (aanwezig?)

Aanwezig: 6 schermen

- Rolstoeltoegankelijkheid (ook binnenin, bvb. koorgedeelte?)

Ja

- Diefstal- en brandbeveiliging (is dit aanwezig? wat precies?)

Brandbeveiliging is aanwezig, diefstalbeveiliging niet.

- Bliksembeveiliging (is dit aanwezig?)

Aanwezig

- GSM-operatoren (is dit aanwezig?)

Niet aanwezig

2.2. St.-Antonius Abt in Oud-Turnhout (Oosthoven)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam: St.-Antonius Abt

Geografische ligging

- Polderstraat 2, 2360 Oud-Turnhout
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat of Regio: Dekenaat Kempen-Oost - Pastorale eenheid Clara van Assisi
- Parochie: St.-Antonius Abt

Eigenaar: Kerkraad St.-Antonius Abt

Bescherming(en)

- Beschermd
- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen op 29/03/2019.
- Beschermd als monument sinds 17/05/1999 (bron: Inventaris Onroerend Erfgoed)

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Vrijstaande, georiënteerde kerk in neoromaanse stijl, ten noorden, ten oosten en ten zuiden omringd door grasveld met bomen en bakstenen afsluitingsmuurtje, ten noorden de Polderstraat.

Historiek

Eertijds stond hier de Sint-Antoniuskapel die zou opklimmen tot 1356-1399; in 1888 werd de kapel parochiekerk; in 1890 beslist men voor het optrekken van een nieuw bedehuis, zie datering op arduinen gevelsteen boven het zuidportaal; door een Koninklijk Besluit van 1891 werd de kerkfabriek gemachtigd om de kerk te bouwen; een ontwerp van 1889 door provinciaal bouwmeester P.J. Taeymans, zie gevelsteen; in 1893 voltooiing van de werken; inwijding op 26 juni 1893; restauratie- en onderhoudswerken in 1982 en 1986.

Beschrijving

Basiliek met driebeukig schip van vier traveeën; hoofdportaal, ten zuiden geflankeerd door vierkante toren met zijportaal en een ten westen aanleunende ronde traptoren, ten noorden door doopkapel; recht afgesloten, ondiep transept van één travee en koor van twee rechte traveeën met koorabsis, ten zuiden de sacristie en ten noorden de berging.

Baksteenbouw met verwerking van zandsteen onder meer in de dorpels, dekstenen, deuroplijsting, kordons,...; overwegend leien zadeldaken met dakkapellen, eindigend op puntgevels met schouderstukken, aandak en topornament; zijbeuken onder lessenaarsdaken, sacristie en berging onder tentdak. Gevels geritmeerd door tussen lisenen besloten rechthoekige (zijgevels en koor) of rondboogvormige (toren) spaarvelden; versneden steunberen tegen lisenen en op de hoeken; fries met bloktand onder houten kroonlijst op stenen klossen. Rondboogvensters in bakstenen omlijsting, gekoppeld in lichtbeuk en transept.

Westgevel: rechthoekige, houten vleugel deur met beslag en rondboogvormig zandstenen timpaan, gevat in dito, geprofileerde omlijsting, op dagkanten slanke zuiltjes met teerlingkapiteel; blinde boogfries met in centrale nis beeld van Sint-Antonius; roosvenster met maaswerk. Driedledige toren, ten zuiden zijportaal met rechthoekige houten deur met beslag onder blind rondboogveld en met gelijkaardig uitgewerkte dagkanten (zie hoofdportaal), ingesnoerde spits met dakkapellen en ijzeren windvaantje.

Interieur

Bakstenen binnenmuren met witgeschilderde schei- en gordelbogen, binnenwelfvlakken, kordons, muurbanden,... Schip met rondboogarcade op zuilen met arduinen teerlingkapiteel, muurbanden en beschilderde octogonale sokkel; vensters in lichtbeuk met bepleisterde en beschilderde omlijsting, onderaan doorlopend in de omlijsting van gekoppelde, rechthoekige uitsparingen.

Schip, zijbeuken, transept en koor met overwegend dwarse tongewelfjes, onderling gescheiden door gordelbogen op consoles, in hoofdbeuk met oculi in de zwikken; kruising

met koepelgewelf; koorapsis onder half koepelgewelf met drie steekkappen; zijportaal en doopkapel met kruisgewelf. Zwarte, marmeren vloer; doopkapel afgesloten door smeedijzeren hek.

Mobilair, overwegend uit het vierde kwart van de 19de eeuw tot het eerste kwart van de 20ste eeuw. Beeldhouwwerk: retabel van Sint-Anna-ten-Drieën en Heilige Antonius, eerste helft van de 16de eeuw, eik, afkomstig van voormalige Onze-Lieve-Vrouwekapel of Sint-Antoniuskapel (?); Heilige Isidorus, 1895, hout, door P.H. Maes; Christus aan het kruis, 17de eeuw, kruis recenter, hout; retabel van Onze-Lieve-Vrouw van Kevelaar, eerste kwart van de 20ste eeuw, eik, op plint van witte zandsteen, copie van het origineel Onze-Lieve-Vrouwebeeldje te Kevelaar in stolp met koper afgewerkt, door N. Daems; reliekschrijn in retabel van het hoofdaltaar, koper, natuursteen, vierde kwart van de 19de eeuw of eerste kwart van de 20ste eeuw, door B. Bardenhewer-Oidtmann.

Meubilair: doopvont, arduin, vierde kwart van de 19de eeuw of eerste kwart van de 20ste eeuw.

Rond de kerk ligt het voormalige kerkhof dat werd geruimd. Het is momenteel een grasveldje omgeven door een laag bakstenen muurtje.

- Archief Afdeling Monumenten en Landschappen - Brussel, Plannenfonds Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, provincie Antwerpen, Oud-Turnhout, parochiekerk Oosthoven.
- DE KOK H., *Gids voor het oude Turnhout en Omgeving*, deel 2, De Omliggende gemeenten, Antwerpen-Amsterdam, 1980, 24-26.
- JANSSEN J., *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen. Provincie Antwerpen. Kanton Turnhout I*, 1976, 21-22.
- VAN AUTENBOER E., *De gulden van St.-Antonius en van St.-Sebastiaan*, in *Corsendonca*, 1995, 34.
- VAN HOUT W., *Honderd jaar Sint-Antoniushoofkerk Oosthoven*, passim, Oud-Turnhout, 1988.

b) Bouwfysische toestand

- De kerk is aan de buitenzijde grondig gerestaureerd in 2023. De kosten hiervan werden betaald door de dienst Erfgoed (191.079,94 euro) en door de gemeente (208.069,77 euro).
- Omdat de restauratiekosten hoger lagen dan aanvankelijk werd geschat werden enkele werken NIET uitgevoerd: isolatietapijt op de zolder en isolatieglas aan glasramen.
- Op dit ogenblik wordt de kerk verwarmd met een warmeluchtgenerator op aardgas. Deze installatie is vorig decennium aangebracht en is aan vervanging toe.
- De kerkraad is lid van de provinciale dienst Monumentenwacht en laat elke legislatuur een inspectie uitvoeren van het gebouw. Het rapport hiervan wordt telkens ook aan het gemeentebestuur bezorgd.

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

1: Basisschool Reuzepas

2: Cultureel centrum 'De Heischuur'

3: vzw Bosgroep Kempen Noord + vzw Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete

- De kerk is bereikbaar via openbaar vervoer (Lijn Tilburg-Turnhout). Bushalte op 350 m van de kerk.
- Er is een ruime parking recht tegenover de kerk.
- Het gemeentelijke ontmoetingscentrum 'De Heischuur' ligt op wandelafstand van de kerk (250 m).
- Basisschool 'Reuzepas' ligt op 100 m van de kerk.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Weekendviering: elke zondag om 9 uur – gemiddeld 40 personen aanwezig.
De weekendviering is afwisselend een eucharistieviering en een gebedsdienst.
- Jaarlijks zijn er ook een aantal huwelijksvieringen en uitvaarten. Doopvieringen, gezinsvieringen en speciale vieringen.
- Het St. Antoniuskoor en de Koninklijke Harmonie St. Antonius verzorgen regelmatig de muzikale omlijsting van de speciale vieringen.
- Jaarlijks is er op de zondag van- of na 17 januari een St. Antoniusviering bestaande uit misviering met wijding van de geschenken (optreden van St. Antoniuskoor + Harmonie St. Antonius). Nadien is er buiten de wijding van tractoren, paarden, honden en verkoop van de geschenken. Gans de dag is gelegenheid tot viering in de speciaal opgestelde tenten op de parking tegenover de kerk.

BIJZONDERE ITEMS:

2021: Installatie camera voor bewaking toegang kerkgebouw.

2023: Onderzoek afgerond waarbij de kerk eventueel bij kan aangesloten worden op geothermische (= grond) warmteinstallaties die voorzien zijn in de nieuwe Heischuur + basisschool Reuzepas.

2023: Op 17/01/2023 werd onze jaarlijkse St.-Antoniusviering erkend als Immaterieel Cultureel Erfgoed en werd deze erkenning uitgereikt door Jan Jambon, Minister-President van de Vlaamse regering.

2023: De retabel St. Anna ter Drieën, welke officieel dateert uit de eerste helft van de 16de eeuw werd door Toerisme Vlaanderen + Openbaar Kunstbezit Vlaanderen erkend als belangrijk kunstwerk en toegankelijk gemaakt voor het grote publiek (borden aan ingang kerk + aan kunstwerk met titel 'Vlaamse meesters op hun plek).

2024: Afspraak met 'werkgroep Kunst in de straat' voor plaatsing kunstwerk op grasplein achter de kerk.

2024: Herinrichting twee zijbeuken als permanente tentoonstellingsruimte voor kunstwerken. Overeenkomst hiervoor met vzw Corsendonca en de vzw Hofke van Chantraine. De goedkeuring door het bisdom werd hiervoor ontvangen op 06/11/2024.

2.2.5. Financieel overzicht

Jaar	Grote werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2023	Restauratiewerken buitenkant - toelage dienst erfgoed - toelage gemeente	399.149,71 191.079,94 208.069,77	27/04/2022 tot 01/08/2023
2024	geen		

2.2.6. Voorzieningen

- Sanitair (aanwezig? Hoeveel en waar?):

Er is één toilet aanwezig in de stookruimte.

- Verwarming (soort, warmtebron, ouderdom, gekeurd?)

- het is één warmeluchtblazer op aardgas

- de installatie is geïnstalleerd in 1988 en wordt jaarlijks gekeurd.

- Verlichting (soort binnenverlichting, LED/Halogeen...)

- Deze bestaat uit grote spots bovenaan waarvan de meeste halogeenspot zijn.

- Er zijn ook enkele lusters (altaargedeelte), deze zijn uitgerust met LED-lampen

- De spots in de zijbeuken (tentoonstellingsruimte) zijn allemaal LED-spots

- Keukenvoorzieningen (uitgeruste kitchenette, enkel spoelbak...)

- Er is GEEN keukenvoorziening, wel een spoelbak in de stookplaats

- Audiosysteem (aanwezig? werkt het naar behoren?)

- Er is een modern audiosysteem aanwezig (geïnstalleerd in 2017).

- Beeldschermen (aanwezig?)

- Er zijn GEEN beeldschermen aanwezig.

- Rolstoeltoegankelijkheid (ook binnenin, bvb. koorgedeelte?)

- De kerk is toegankelijk via een hellend vlak aan de buitenkant.

- Het altaargedeelte is één trede hoger en is dus gemakkelijk bereikbaar voor rolstoelgebruikers (als die daar moeten zijn.)

- Diefstal- en brandbeveiliging (is dit aanwezig? wat precies?)

- Er is een brand- en inbraakbeveiliging geïnstalleerd door Alertis NV

- Deze beveiliging wordt elke avond ingesteld en is te bedienen via een speciale badge waarvan er een 10-tal stuks aanwezig zijn (leden kerkraad + bedienaars diensten).

- Bliksembeveiliging (is dit aanwezig?)

- Er is een bliksembeveiliging aanwezig geïnstalleerd door Heleblitz Services bvba.

- GSM-operatoren (is dit aanwezig?)

- ORANGE BELGIUM NV installeerde GSM-schotelantennes in de kerktoren.

2.3. Onbevlekt Hart van Maria Koningin der Wereld in Oud-Turnhout **(Zwaneven)**

2.3.1. Identificatie

Naam: Onbevlekt Hart van Maria Koningin der Wereld

Geografische ligging

- Steenweg op Mol 159, 2360 Oud-Turnhout
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat of Regio: Dekenaat Kempen-Oost - Pastorale eenheid Clara van Assisi
- Parochie: Onbevlekt Hart van Maria Koningin der Wereld

Eigenaar: Kerkraad Onbevlekt Hart van Maria Koningin der Wereld

Bescherming(en)

- Niet beschermd

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Vrijstaande kerk, gebouwd in 1955-1956 naar ontwerp van R. Van Steenberghe senior in een vereenvoudigd historicisme. Circa 1949 instelling van een kapelanij, afhankelijk van de parochie Sint-Bavo; op 12 november 1950 inwijding van een eerste hulpkerk (kapel), na de in gebruikname van de kerk geïntegreerd in de huidige Vrije Basisschool Zwaneven; inwijding van de nieuwe kerk op 30 juni 1956; de nabijgelegen pastorie dateert uit 1957; onafhankelijke parochie sinds 1966.

Pseudo-basiliek met driebeukig schip van drie traveeën, een grotendeels ingebouwde westtoren onder uidak, een recht afgesloten transept, een koor van twee rechte traveeën met een recht afgesloten, lagere koorsluiting, geflankeerd door de doop- en weekkapel (ten zuidoosten) en een zijkapel met sacristie (ten noordwesten); overwegend zadeldaken (leien).

Rode baksteenbouw; beperkt gebruik van zandsteen, zie raam- en deuromlijstingen, dorpels, kraagstenen...; muurvlechtingen in puntgevels. Rondboogvensters met afgeschuinde dorpel; oculi; metalen roedeverdeling met glas in lood, gebrandschilderd in koor; houten vleugel deur in geblokte, zandstenen omlijsting met waterlijst op arduinen plint.

Sober *interieur*: schip met rondboogarcade op pijlers met arduinen vierkante sokkel; overwelling met spitsbooggewelf, kruising met kruisgewelf; bepleisterde en licht beschilderde muren.

Mobilair. Beeldhouwwerk: twee knielende engelen, lindenhout, afkomstig uit Baarle-Hertog; Christus aan het kruis, hout.

Meubilair. Altaren, 20ste eeuw, marmer; orgel Johannes Ecclesia T-250, 2019; Glasramen: roosvenster in koorsluiting, Onze-Lieve-Vrouw van het Zwaneven, tweede helft van de 20ste eeuw, door J. Huet; vier glasramen in het koor, de vier Evangelisten, tweede helft van de 20ste eeuw, door firma Slabbinck.

- Provinciaal Archief Antwerpen, Kerken, Oud-Turnhout, dossier 1.
- Gegevens verstrekt door B. Driesen.

Bron: DE SADELEER S. & PLOMTEUX G. 1997: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Antwerpen, Arrondissement Turnhout, Kanton Turnhout*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 16n1, Brussel - Turnhout.

Auteurs: De Sadeleer Sibylle

Datum: 1997

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE)

b) Bouwfysische toestand

Relatief recente kerk, gebouwd in 1955-1956.

Verwarmingsinstallatie is in 2012 vernieuwd naar een warmeluchtketel op aardgas + een gasradiator in de sacristie en kapel.

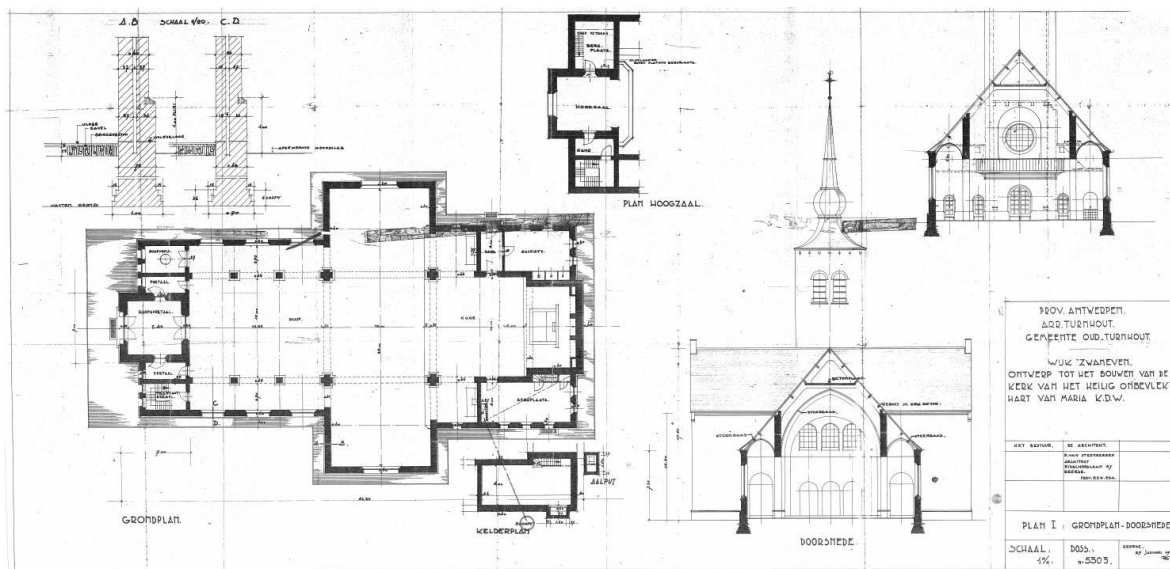
Het kerkgebouw voldoet aan de veiligheidsvoorschriften voor de organisatie van concerten en andere activiteiten.

Na eerdere herstellingswerken en een grondige vernieuwing van de bliksembeveiliging is duidelijk gebleken dat ook het dak stilaan aan vernieuwing toe is.

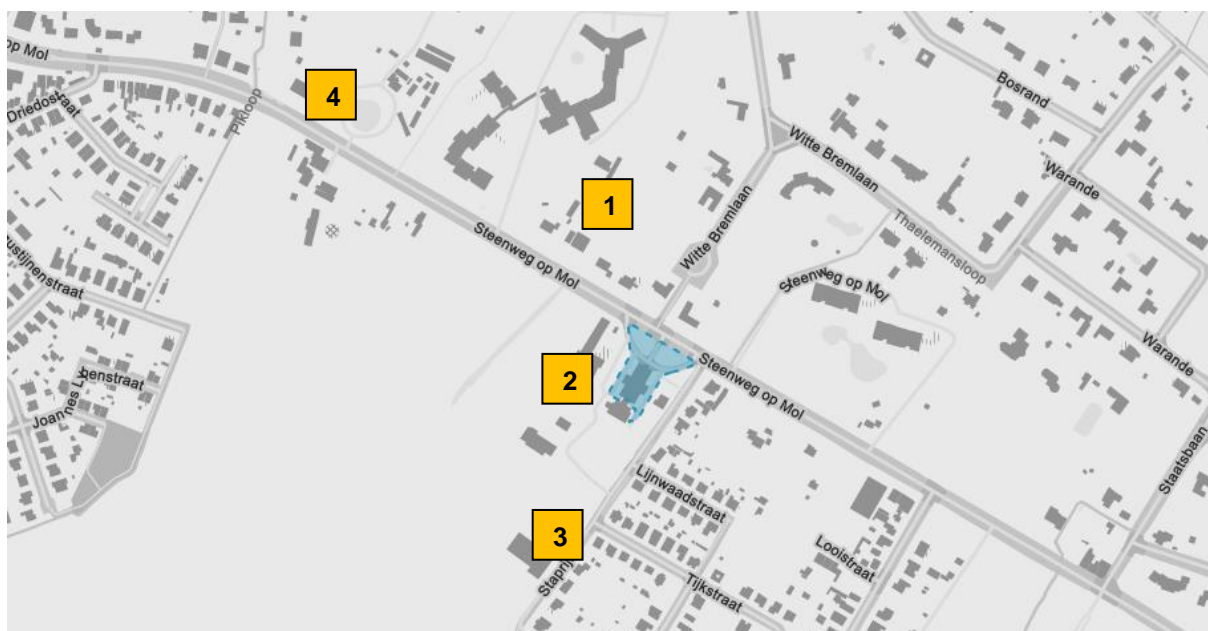
De toren van de kerk is uitgerust met gsm-installaties van 3 operatoren, hetgeen resulteert in langdurige huurovereenkomsten.

De kerkraad is lid van de provinciale dienst Monumentenwacht.

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel)

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

1: Chirolokalen – Parochielokalen
2: Basisschool Zwaneven

3: parochiezaal
4: VIBO-Vrij Instituut voor Buitengewoon Onderwijs

De kerk is vlot bereikbaar via openbaar vervoer (lijn Turnhout – Mol) met een bushalte op 150 m van de kerk.

Verder is de kerk omgeven met een ruimte parking (beide zijanten + achteraan).

Basisschool Zwaneven is de dichtste buur (rechts van de kerk). Aan de andere zijde bevindt zich de (voormalige) pastorie.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De weekendviering is op zondag om 10u15 met een gemiddelde van 60 tot 80 aanwezigen.

De zondagsviering wordt wekelijks opgeluisterd door de Cantorij Zwaneven.

Verder zijn er ook huwelijksvieringen en uitvaarten en trimestrieel doopvieringen, gezinsvieringen of speciale vieringen.

In samenwerking met de gemeente Oud-Turnhout (Cultuurpromotie, Hofke van Chantraine) wordt de kerk ook regelmatig ter beschikking gesteld voor een optreden of tentoonstelling.

Harmonie Sint-Antonius repeteert wekelijks in een zijbeuk van de kerk.

Tot slot wordt de kerk sporadisch gebruikt door de naburige basisschool Zwaneven. De goede samenwerking met basisschool Zwaneven komt ook tot uiting door de erfpacht voor de bouw van de sporthal (achteraan de kerk).

De parochie beschikt ook over een parochiezaal welke vlak bij de kerk is gelegen.

2.3.5. Financieel overzicht (optioneel)

Jaar	Grote werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2023	Volledige vernieuwing van de bliksembeveiliging	7.714,05	Juni 2023
2024	Movotron modulair systeem voor de drie luidklokken	11.496,21	December 2024

2.3.6. voorzieningen

- Sanitair (aanwezig? Hoeveel en waar?):

Er zijn twee toiletten: één in de sacristie en één achter in de kerk

- Verwarming (soort, warmtebron, ouderdom, gekeurd?)

- het is één warme luchtbrander op aardgas

- de installatie is geïnstalleerd in 2012 en wordt tweejaarlijks gekeurd.

- Verlichting (soort binnenverlichting, LED/Halogen...)

- overwegend LED-verlichting

- behalve centraal lichtpunt

- Keukenvoorzieningen (uitgeruste kitchenette, enkel spoelbak...)

- enkel spoelbak

- Audiosysteem (aanwezig? werkt het naar behoren?)

- prima geluidsinstallatie

- Beeldschermen (aanwezig?)

- er zijn twee beeldschermen aanwezig

- Rolstoeltoegankelijkheid (ook binnenin, bvb. koorgedeelte?)

- de kerk is rolstoeltoegankelijk behalve in het koorgedeelte

- **Diefstal- en brandbeveiliging (is dit aanwezig? wat precies?)**
 - de sloten zijn conform de diefstalverzekering
 - de brandbeveiliging (detectie) is aanwezig conform het brandweerverslag
- **Bliksembeveiliging (is dit aanwezig?)**
 - bliksembeveiliging is aanwezig
- **GSM-operatoren (is dit aanwezig?)**
 - er zijn DRIE GSM-operatoren aanwezig

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie, en plan van aanpak

- Voor St.-Bavo wordt afgesproken de kerk zoveel mogelijk open te houden en deze ruim te valoriseren voor de eredienst. Hierbij wordt gedacht aan een liturgisch en educatief gebruik. Occasioneel is tevens een cultureel gebruik mogelijk.
- Voor St.-Antonius wordt een uitbreiding van de museale nevenbestemming vooropgesteld. Men voorziet in de nabije toekomst een afname van het kerkelijk gebruik, wat aanleiding geeft tot een onderzoek naar een verruiming en organisatie van de oppervlakte van de bezoekersruimte.
- Voor Onbevlekt Hart van Maria, Koningin der Wereld zien we enerzijds nog een betekenisvol kerkelijk gebruik. Anderzijds ziet de gemeente in dit kerkgebouw een potentieel voor een hergebruik. Het is op dit moment nog niet duidelijk of dit zal leiden tot een nevenbestemming in de ruimte of een volledige herbestemming. Dit vraagt in de nabije toekomst onderzoek en participatief overleg.

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Centrum	St.-Bavo	Kerk die op langere termijn als parochiekerk zal behouden blijven, met aandacht voor valorisatie
Oosthoven	St.-Antonius Abt	Kerkgebouw waarvoor binnen de huidige legislatuur de eredienst behouden blijft, maar waar een nevenbestemming dient onderzocht te worden
Zwaneven	Onbevlekt Hart van Maria Koningin der Wereld	Kerkgebouw waarvoor binnen de huidige legislatuur de eredienst behouden blijft, maar die een neven- of herbestemming zal krijgen

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen worden onderzocht

In opvolging van het kerkenbeleidsplan zal een stuurgroep het initiatief nemen om de invullingen te onderzoeken. Net zoals dit het geval was in het vorige kerkenbeleidsplan zal de stuurgroep samengesteld zijn uit vertegenwoordigers van het centraal kerkbestuur, de plaatselijke kerkgroepen en de pastorale eenheid. Tijdens het jaarlijks contact tussen het CKB en de burgerlijke overheid wordt regelmatig een stand van zaken teruggekoppeld.

Voor wat de St.-Antoniuskerk betreft, zal de stuurgroep de vinger aan de pols houden wanneer een uitbreiding van de nevenbestemming aan de orde komt. Tevens zal op dat moment onderzocht worden hoe een kerkelijke niet-onwaardige verruiming van de museale bezoekersruimte kan uitgewerkt worden.

Voor wat de kerk Onbevlekt Hart van Maria, Koningin van de Wereld betreft, zal de stuurgroep in goed overleg met de burgerlijke overheid onderzoeken of een neven- of herbestemming de voorkeur geniet. Hiertoe zal spoedig ruimer onderzoek en participatief overleg worden georganiseerd.

Vanuit het gemeentebestuur kwam volgende tekst:

- Het gemeentebestuur en de afgevaardigden van de kerkraad en parochie van Het Onbevlekt Hart van Maria, Koningin der Wereld, zullen samen verder onderzoeken welke nevenbestemming er mogelijk is voor de kerk.
- Deze nevenbestemming zal rekening houden met het karakter van een kerk. Maatschappelijke dienstverlening en sociaal contact zal hierin centraal staan.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van een jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Antwerpen en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur.